

โกรธคือโง่ โมโหคือบ้า

โกรธคือโง่ โมโหคือบ้า เป็นคำกล่าวที่มักจะถูกหยิบยกขึ้นมาเปรียบเปรยคนที่มีความอารมณ์โกรธและโมโหจนไม่สามารถควบคุมสติและอารมณ์ได้ ซึ่งความหมายของ โกรธ กับ โมโห ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ความหมายว่า โกรธ หมายถึง ขุ่นเคืองใจอย่างแรง ไม่พอใจอย่างรุนแรง คำว่า โกรธ มีลูกคำ ๒ คำ คือ โกรธเกรี้ยว หรือเกรี้ยวโกรธ หมายถึง โกรธจัด และคำว่า โกรธขี้หรือขี้โกรธ หมายถึง โกรธเอาจริงเอาจัง หรือโกรธมาก ส่วนคำว่า โมโห หมายถึง โกรธสรุปได้ว่า โกรธ กับ โมโห มีความหมายเหมือนกัน

ในภาษาไทยมีคำอื่นที่มีความหมายคล้ายกับคำว่า โกรธ อย่างเช่น โกรธา ซึ่งมักใช้เฉพาะในบทร้อยกรอง เป็นคำเดียวกับคำว่า โกรธ, โทสะ หรือโทโส แปลว่า ความโกรธหรือความขุ่นเคียว โทสะ มีลูกคำเป็นคำสมาส ๒ คำ คือ โทสจริต และโทสาคติ โทสจริต หมายถึง ความประพฤติที่มีพื้นนิสัยหนักไปใน

ทางใจร้อน, หงุดหงิด โกรธง่าย, เป็นจริต ๓ ในจริต ๖ ซึ่งประกอบด้วย รากจริต โทสจริต โมหจริต สัทธาจริต พุทธิจริต และวิตกจริต ส่วน โทสาคติ หมายถึง ความลำเอียงเพราะความโกรธ เป็นอคติ ๑ ในอคติ ๔ อันได้แก่ ฉันทาคติ โทสาคติ ภยาคติ และโมหาคติ

คำวิเศษณ์ที่ใช้กับอาการโกรธมีอยู่หลายคำ เช่น เป็นพินเป็นไฟ แปลว่า รุนแรงเต็มที่ เป็นคำที่ใช้แก่กริยาโกรธ เช่น โกรธเป็นพินเป็นไฟ แปลว่า โกรธเต็มที่, หัวฟัดหัวเหวียง แปลว่า อาการที่โกรธจัด เช่น เขาโกรธจัด เดินหัวฟัดหัวเหวียงออกไป และเวลาโกรธ คนที่โกรธก็มักจะแสดงอาการออกทางสีหน้าท่าทางหรือคำพูด หรือคำที่ใช้แสดงอาการโกรธออกทางสีหน้าอย่างเช่น หน้าจึงตาจึง คือ หน้าทีแสดงว่าโกรธ หรือไม่พอใจอย่างมาก หน้านี้วักขมวด เป็นอาการที่ทำหน้าขมวดตัว แสดงออกโกรธหรือเจ็บปวดเป็นคั้น หน้าแดง คือ หน้าทีเต็มไปด้วยเลือดฝาดเพราะความกระดากอายหรือโกรธเป็นคั้น นอกจากนี้ยังมี คำว่า หน้างอ หน้างำ หน้าเง้า หน้าเง้าหน้างอ หน้าบึ้ง หน้าหงิก หน้าหงิกหน้างอ ซึ่งพจนานุกรมฯ ให้ความหมายว่า มีสีหน้าแสดงอาการโกรธ ไม่พอใจหรือไม่ได้อย่างใจ.

อภิเดช บุญสงค์